

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/12939
GK 118

Sayı : B.13.SGB.0.11.00.00-610 - 1076
Konu : Yazılı Soru Önergesi

020328

19 Nisan 2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 09/03/2010 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-20677 sayılı yazınız.

Kütahya Milletvekili Prof. Dr. Alim IŞIK'a ait 7/12939 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ekte sunulmuştur. Bilgilerinize arz ederim.

Ömer DİNÇER
Bakan

EK : 1 yazı

KÜTAHYA MİLLETVEKİLİ PROF. DR. ALİM İŞİK'IN 7/12939 ESAS NO'LU
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP

Kamu görevlileri sendikalarının kuruluşları, örgütlenme ve etkinlikleri ile ilgili hususlarda Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 87, 98 ve 151 sayılı sözleşmelerinde belirtilen ilkeler doğrultusunda hazırlanan 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu 25/06/2001 tarihinde kabul edilmiş, 12/07/2001 tarihli ve 24460 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 13/08/2001 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanununun 1 inci maddesinde; *"Bu Kanunun amacı, kamu görevlilerinin ortak ekonomik, sosyal ve meslekî hak ve menfaatlerinin korunması ve geliştirilmesi için oluşturdukları sendika ve konfederasyonların kuruluşu, organları, yetkileri ve faaliyetleri ile sendika ve konfederasyonlarda görev alacak kamu görevlilerinin hak ve sorumluluklarını belirlemek ve her hizmet kolunda yetkili kamu görevlileri sendikaları ve bunların bağlı bulundukları konfederasyonlar ile Kamu İşveren Kurulu arasında yürütülecek toplu görüşmelere ilişkin esasları düzenlemektir."* hükmü yer almıştır.

Kanun maddesinden, kamu görevlileri sendikalarına toplu sözleşme ve grev hakkı tanınmadığı anlaşılmaktadır.

151 sayılı Kamu Hizmetinde Örgütlenme Hakkının Korunması ve İstihdam Koşullarının Belirlenmesi Yöntemlerine İlişkin ILO Sözleşmenin 8 inci maddesi; *"Çalışma koşullarının belirlenmesiyle ilgili olarak ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünün ulusal koşullara uygun olarak taraflar arasında görüşme yoluyla veya ilgili tarafların güvenini sağlayacak şekilde kurulan arabuluculuk, uzlaştırma veya tahkim gibi bağımsız ve tarafsız mekanizmalardan yararlanılarak araştırılacaktır."* hükmünü öngörmektedir.

Anayasanın 51 inci maddesinde; Çalışanların ve işverenlerin örgütlenme hakkına sahip oldukları, ancak sendika kurma hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usullerin kanunda gösterileceği, işçi niteliği taşımayan kamu görevlilerinin bu alandaki haklarının kapsam, istisna ve sınırlarının gördükleri hizmetin niteliğine uygun olarak kanunla düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Anayasanın 53 üncü maddesinde ise işçiler ve işverenlerin, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahip olduğu, toplu iş sözleşmesinin nasıl yapılacağına kanunla düzenleneceği, 128 inci maddenin ilk fıkrası kapsamına giren kamu görevlilerinin kanunla kendi aralarında kurmalarına cevaz verilecek olan ve bu maddenin birinci ve ikinci fıkraları ile 54 üncü madde hükümlerine tabi olmayan sendikalar ve üst kuruluşların, idareyle amaçları doğrultusunda toplu görüşme yapabileceği, toplu görüşme sonunda anlaşmaya varılırsa düzenlenecek mutabakat metninin taraflarca imzalanacağı, bu mutabakat metninin, uygun idari veya kanuni düzenlemenin yapılabilmesi için Bakanlar Kurulunun takdirine sunulacağı, toplu görüşme sonunda mutabakat metni imzalanmamışsa anlaşma ve anlaşmazlık noktalarının taraflarca imzalanarak bir tutanakla Bakanlar Kurulunun takdirine sunulacağı, bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usullerin kanunla düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

5546 sayılı Avrupa Sosyal Şartına Değişiklik Getiren Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun ile 5547 sayılı (Gözden Geçirilmiş) Avrupa Sosyal Şartının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun 03/10/2006 tarih ve 26308 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Ancak, bu Kanunlarla Ülkemizin, Avrupa Sosyal Şartının Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Haklarına ilişkin 5 ve 6 ncı maddelerindeki çekinceleri kaldırılmamıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat maddeleri ve açıklamalardan da anlaşılacağı üzere kamu görevlileri sendikalarına grev ve toplu sözleşme hakkı tanınmamıştır.

Diğer taraftan, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 53 üncü maddesinin kenar başlığı "Toplu iş sözleşmesi ve toplu sözleşme hakkı" şeklinde değiştirilmiş, üçüncü fıkrada yer alan

“128 inci maddenin ilk fıkrası kapsamına giren kamu görevlilerinin kanunla kendi aralarında kurmalarına cevaz verilecek olan ve bu maddenin birinci ve ikinci fıkraları ile 54 üncü madde hükümlerine tabi olmayan sendikalar ve üst kuruluşları, üyeleri adına yargı mercilerine başvurabilir ve İdareyle amaçları doğrultusunda toplu görüşme yapabilirler. Toplu görüşme sonunda anlaşmaya varılırsa düzenlenecek mutabakat metni taraflarca imzalanır. Bu mutabakat metni, uygun idari veya kanuni düzenlemenin yapılabilmesi için Bakanlar Kurulunun takdirine sunulur. Toplu görüşme sonunda mutabakat metni imzalanmamışsa anlaşma ve anlaşmazlık noktaları da taraflarca imzalanacak bir tutanakla Bakanlar Kurulunun takdirine sunulur. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usuller kanunla düzenlenir” şeklindeki hüküm yürürlükten kaldırılmış ve maddeye “*Memurlar ve diğer kamu görevlileri, toplu sözleşme yapma hakkına sahiptirler. Toplu sözleşme yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması halinde taraflar Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurabilir. Kamu Görevlileri Hakem Kurulu kararları kesindir ve toplu sözleşme hükmündedir. Toplu sözleşme hakkının kapsamı, istisnaları, toplu sözleşmeden yararlanacaklar, toplu sözleşmenin yapılma şekli, usulü ve yürürlüğü, toplu sözleşme hükümlerinin emeklilere yansıtılması, Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun teşkili, çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar kanunla düzenlenir.*” hükmü eklenmiştir. Böylece memur ve diğer kamu görevlilerine toplu sözleşme yapma hakkı getirilmekte; anlaşma olmadığı takdirde Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun vereceği karar kesin olup toplu sözleşme yerine geçeceğinden Bakanlar Kurulunun takdir yetkisi sona erdirilmekte, emeklilere de toplu sözleşme kapsamına alınmaktadır.

Öte yandan, maddeyle Uluslar arası Çalışma Teşkilatının (ILO) Teşkilatlanma ve Kolektif Müzakere Hakkı Prensiplerinin Uygulanmasına Mütteallik 98 sayılı Sözleşmesinin 4 üncü maddesinde öngörülen “ serbest ve gönüllü toplu pazarlık” ilkesiyle bağdaşmayan 53 üncü maddenin dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

Kamu görevlileri sendikaları ve bunların bağlı bulunduğu konfederasyonlarla Kamu İşveren Kurulu arasındaki 15-28 Ağustos 2009 tarihleri arasında gerçekleşen 2009 yılı toplu görüşmeleri sonucunda, “Toplu Görüşme Tutanağı” imzalanmıştır. Tutanak ile kamu görevlilerinin toplu sözleşme ve grev talebine ilişkin olarak; talebin kamu görevlerinin statüsü, farklı pozisyonlarda çalışan kamu görevlilerinin durumu, anayasal boyutunun derinlemesine ve detaylı bir çalışmayı gerekli kılması sebebiyle konunun tüm yönlerinin 2010 yılı başında ilgili tarafların ve akademik çevrelerin katılımı ile değerlendirileceği bir çalıştay düzenlenmesi öngörülmüştür.

Sendika temsilcileri, kamu görevlileri, uzmanlar ve akademisyenlerin katılımıyla 09-11/02/2010 tarihinde yapılan çalıştayın sonuç bildirgesinde;

1- Kamu görevlilerimizin toplu pazarlık ve grev hakları ülkemiz tarafından imzalanan ve onaylanan insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmelerde mevcut olduğundan Anayasada bu hakların kullanımını sağlayacak düzenlemeler yapılması,

2- Kamu görevlilerinin sendikal haklarının anlamlı bir bütünlüğe kavuşturulması için toplu sözleşme ve grev haklarını hayata geçirecek düzenleme yapılmasının, insan haklarına saygılı, demokratik ve sosyal bir devlet olmanın gereği olduğu,

3- Kamu çalışanlarının örgütlü yaşamlarının grev ve toplu sözleşme düzeniyle geliştirilmesi ve ileri haklarla donatılması için katılımcılık ve şeffaflık ilkeleri çerçevesinde gerekli yasal düzenleme hazırlık çalışmalarına zaman geçirilmeden başlanması, Avrupa Sosyal Şartının 5 ve 6 ncı maddelerindeki çekincelerin kaldırılmasına yönelik düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerektiği,

karara bağlanmıştır.

Bazı kurum ve kuruluşların işverenleri tarafından sendikal faaliyetlerin engellendiği ve baskı yapıldığı yönündeki iddiaların sendika ve konfederasyonlar tarafından Bakanlığımıza

iletilmesi durumunda; konu ilgili kurumlara iletilmekte, kurumlarca, 4688 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine göre değerlendirilmesi ve işlem tesis edilmesi istenilmektedir.

Ayrıca, sendikal faaliyetlerin engellenmemesi konusunda, Başbakanlık tarafından, 06/06/2002 tarih ve 2002/17 sayılı, 12/06/2003 tarih ve 2003/37 sayılı, 02/06/2005 tarih ve 2005/14 sayılı, 31/01/2010 tarih ve 2010/2 sayılı Genelgeler yayımlanmıştır.

Bakanlığımız kayıtlarında, 4688 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bugüne kadar kamu görevlileri sendikaları yöneticileri hakkında, mevzuata aykırı hareketten veya siyasi baskılardan dolayı işlem tesis edildiğine dair bilgi ve belge bulunmamaktadır.

Tekel işçilerinin 4-C statüsünde istihdamına ilişkin temel teşkil eden ve 04/02/2010 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu Kararındaki “30 günlük süre” sınırının yürürlüğü Danıştay 12 inci Dairesi tarafından durdurulmuştur.

Diğer yandan, Danıştay, Devlet Memurları Kanununun geçici personel çalıştırılmasına imkan veren 4-C maddesinin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurma kararı almıştır.

